

137/2001 Sb.

Zákon

ze dne 29. března 2001

O zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Vyhlášeno dne 24. dubna 2001, datum poslední novelizace 1. ledna 2014

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Úvodní ustanovení

§ 1

Účel zákona

- (1) Účelem tohoto zákona je upravit poskytování zvláštní ochrany a pomoci svědku a dalším osobám, kterým v souvislosti s trestním řízením zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí, (dále jen „ohrožená osoba“).
- (2) Podle tohoto zákona se postupuje, jen nelze-li bezpečnost ohrožené osoby zajistit jiným způsobem. ¹⁾
- (3) Podle tohoto zákona lze zvláštní ochranu a pomoc poskytnout i na žádost příslušného orgánu cizího státu, který rozhoduje o obdobné ochraně osoby podle práva cizího státu (dále jen „orgán cizího státu“), nebo na žádost mezinárodního trestního soudu, mezinárodního trestního tribunálu, popřípadě obdobného mezinárodního soudního orgánu, které splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v § 145 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen „soudní orgán“).
- (4) Na poskytnutí zvláštní ochrany a pomoci podle tohoto zákona není právní nárok.

§ 2

Ohrožená a chráněná osoba

- (1) Za ohroženou osobu se pro účely tohoto zákona považuje osoba, která
- a) podala nebo má podat vysvětlení, svědeckou výpověď nebo vypovídala či má vypovídat jako obviněný anebo

jinak pomáhala nebo má pomoci podle ustanovení trestního řádu k dosažení účelu trestního řízení, nebo

b) je znalcem nebo tlumočnickem anebo obhájcem, pokud obviněný, kterého jako obhájce zastupuje, vypovídal nebo má vypovídat, aby pomohl k dosažení účelu trestního řízení, anebo

c) je osobou blízkou²⁾ osobě uvedené v písmenu a) nebo b).

(2) Chráněnou osobou je ohrožená osoba uvedená v odstavci 1, které je poskytována zvláštní ochrana a pomoc.

§ 3

Zvláštní ochrana a pomoc

(1) Zvláštní ochrana a pomoc je soubor opatření, která zahrnují

a) osobní ochranu,

b) přestěhování chráněné osoby včetně příslušníků její domácnosti³⁾ a pomoc chráněné osobě za účelem jejího sociálního začlenění v novém prostředí,

c) zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby,

d) prověřování dodržování podmínek poskytování zvláštní ochrany a pomoci.

(2) Zvláštní ochranu a pomoc poskytuje Policie České republiky (dále jen „policie“) a Vězeňská služba České republiky (dále jen „vězeňská služba“) výkonem opatření uvedených v odstavci 1. Vězeňská služba může vykonávat jen opatření uvedená v odstavci 1 písm. a) a c). Policie a vězeňská služba jsou povinny při plnění úkolů podle tohoto zákona si navzájem pomáhat.

(3) Orgány veřejné správy jsou povinny v rozsahu nezbytném k dosažení účelu tohoto zákona spolupracovat s policií a vězeňskou službou při výkonu opatření uvedených v odstavci 1. K zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby je policie oprávněna vytvořit legendu o jiné osobní existenci (dále jen „legenda“) a zajistit v informačních systémech vedených podle zvláštních právních předpisů vložení, změnu, vyjmutí, vymazání nebo blokování údajů vyplývajících z této legendy. Tyto údaje se zvlášť neoznačují a vedou se společně s ostatními osobními údaji⁴⁾, pokud policie nestanoví jinak. Pro tvorbu legendy lze se souhlasem chráněné osoby využít některé její osobní údaje.

ČÁST DRUHÁ

Poskytování zvláštní ochrany a pomoci

§ 4

(1) Zvláštní ochranu a pomoc lze poskytnout, jestliže

a) ohrožená osoba souhlasí se způsobem a podmínkami poskytování zvláštní ochrany a pomoci včetně zpracovávání a využívání jejích osobních údajů (§ 8), a

b) ministr vnitra (dále jen „ministr“) schválí návrh policie, soudce nebo státního zástupce, aby zvláštní ochrana a pomoc byla ohrožené osobě poskytována; soudce nebo státní zástupce podávají takový návrh prostřednictvím ministra spravedlnosti.

(2) Souhlas podle odstavce 1 písm. a) se vyžaduje před podáním návrhu na poskytování zvláštní ochrany a pomoci ministru; to neplatí, jde-li o návrh soudce nebo státního zástupce. Ohrožená osoba musí být policií přiměřeně svému věku a rozumovým schopnostem informována o nebezpečí, které jí hrozí, seznámena se způsobem a podmínkami poskytování zvláštní ochrany a pomoci a s povinnostmi stanovenými v tomto zákoně. Dále musí být upozorněna, že informace týkající se zvláštní ochrany a pomoci jsou utajovány podle zvláštního zákona⁵⁾ a podle takového zákona musí být i poučena. O poučení policie sepíše záznam.

(3) Hrozí-li ohrožené osobě nebezpečí bezprostředně, policie se souhlasem policejního prezidenta, a vykonává-li ohrožená osoba vazbu nebo trest odnětí svobody, vězeňská služba se souhlasem generálního ředitele vězeňské služby poskytne zvláštní ochranu a pomoc ještě před tím, než ministr návrh na poskytnutí zvláštní ochrany a pomoci schválí. V těchto případech lze zvláštní ochranu a pomoc dočasně poskytovat i bez souhlasu uvedeného v odstavci 1 písm. a), jestliže přechodně zhoršený zdravotní stav neumožňuje ohrožené osobě souhlas dát.

§ 5

(1) Je-li ohroženou nebo chráněnou osobou osoba nezletilá⁶⁾ nebo osoba, která byla rozhodnutím soudu zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům byla rozhodnutím soudu omezena, souhlas podle § 4 odst. 1 písm. a) dává její zákonný zástupce.

(2) Má-li být ohrožená nebo chráněná osoba uvedená v odstavci 1 podle tohoto zákona vyrozuměna, vyrozumí se zákonný zástupce.

(3) Mohlo-li by dojít ke střetu zájmů mezi ohroženou nebo chráněnou osobou a zákonným zástupcem, souhlas podle odstavce 1 lze vyžádat jen od zvláštního zástupce⁷⁾ nebo opatrovníka.⁸⁾

(4) Do doby, než zákonný zástupce, zvláštní zástupce nebo opatrovník souhlas dá, lze vykonávat jen opatření uvedené v § 3 odst. 1 písm. a).

§ 6

Chráněná osoba je povinna

a) dodržovat podmínky poskytování zvláštní ochrany a pomoci,

b) řídit se pokyny příslušníků policie (dále jen „policista“) a příslušníků vězeňské služby,

c) informovat bezodkladně policisty a příslušníky vězeňské služby o všech nových skutečnostech a změnách, které mohou být významné pro postup policie a vězeňské služby podle tohoto zákona.

§ 7

(1) Poskytování zvláštní ochrany a pomoci se ukončí, jestliže chráněná osoba vezme písemně zpět souhlas podle § 4 odst. 1 písm. a). Poskytování zvláštní ochrany a pomoci podle § 4 odst. 3 se také ukončí, neschválí-li ministr návrh na její poskytnutí.

(2) Ministr rozhodne o ukončení zvláštní ochrany a pomoci, jestliže nebezpečí, které chráněné osobě hrozilo, pominulo.

(3) Ministr může rozhodnout o ukončení zvláštní ochrany a pomoci, jestliže chráněná osoba

a) odmítla pomáhat podle ustanovení trestního řádu k dosažení účelu trestního řízení, v jehož souvislosti byla zvláštní ochrana a pomoc poskytována, nebo

b) se v době, po kterou jí je poskytována zvláštní ochrana a pomoc, dopustila jednání odůvodňujícího její trestní stíhání pro úmyslný trestný čin, nebo

c) neplní povinnosti chráněné osoby stanovené v § 6, anebo

d) poruší povinnost zachovávat tajnost utajovaných informací.

§ 7a

Řízení o ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci

(1) Řízení o ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci podle § 7 odst. 2 a 3 se zahajuje na návrh policie.

(2) Účastníkem řízení je chráněná osoba.

(3) Písemnosti se účastníkům řízení doručují prostřednictvím policie.

§ 7b

Rozhodnutí o ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci

(1) Stejnopis písemného vyhotovení rozhodnutí o ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci se bezodkladně doručí policii.

(2) Rozhodnutí o ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci nelze přezkoumat v přezkumném řízení. Proti rozhodnutí o ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci nelze podat rozklad nebo žádost o obnovu řízení.

(3) Proti rozhodnutí o ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci lze podat do 15 dnů ode dne jeho doručení žalobu podle soudního řádu správního¹¹). Osoba, které bylo poskytování zvláštní ochrany a pomoci ukončeno, je povinna policii bez zbytečného odkladu informovat o podání žaloby.

(4) Do doby pravomocného rozhodnutí soudu o žalobě vykonává policie a vězeňská služba nezbytná opatření k ochraně života a zdraví osoby, které byla zvláštní ochrana a pomoc poskytována.

Oprávnění a povinnosti policie a vězeňské služby

§ 8

Oprávnění zpracovávat osobní údaje

(1) Policie a vězeňská služba jsou pro účely tohoto zákona oprávněny zpracovávat a využívat osobní údaje ohrožené nebo chráněné osoby.

(2) Na činnost policie a vězeňské služby uvedenou v odstavci 1 se vztahuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, s výjimkou § 16 až 19 a § 27.

§ 9

Oprávnění při zajišťování bezpečnosti chráněných osob

(1) Je-li to k zajištění bezpečnosti chráněné osoby nezbytně nutné, je policista oprávněn

a) vstoupit do objektu a provést prohlídku prostoru, ze kterého by bylo možné účinně ohrozit bezpečnost chráněné osoby, a prohlídku osob, dopravních prostředků a věcí nacházejících se v tomto prostoru,

b) zakázat vstup nebo pobyt v prostoru uvedeném v písmenu a) nebo jeho části na dobu, než budou provedena nezbytná opatření, aby k ohrožení bezpečnosti chráněné osoby nemohlo z tohoto prostoru dojít.

(2) Prohlídku prostoru podle odstavce 1 písm. a) je policista oprávněn provést pouze se svolením uživatele. Bez tohoto svolení je oprávněn ji provést, je-li důvodné podezření, že z prostoru má být proveden útok na bezpečnost chráněné osoby. Policista je povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby. Nemusí tak učinit, hrozí-li nebezpečí z prodlení nebo mohlo-li by dojít k ohrožení života nebo zdraví nezúčastněné osoby. Po provedení služebních úkonů souvisejících se vstupem do prostoru je policista povinen neprodleně vyrozumět uživatele prostoru a zajistit zabezpečení prostoru, nemůže-li tak učinit uživatel nebo jiná oprávněná osoba.

(3) Osobní prohlídku je policista oprávněn provést pouze tehdy, pokud osoba na jeho výzvu prostor uvedený v odstavci 1 písm. a) ihned neopustí nebo pokud hrozí nebezpečí z prodlení. Osobní prohlídku provádí osoba stejného pohlaví. Nemůže-li osobní prohlídku provést osoba stejného pohlaví a je-li důvodné podezření, že osoba u sebe ukrývá zbraň, může výjimečně, hrozí-li nebezpečí z prodlení, osobní prohlídku provést také osoba opačného pohlaví. Je-li třeba se přesvědčit, zda zbraň není ukryta v tělních dutinách, je oprávněn osobní prohlídku provést pouze odborně způsobilý zdravotnický pracovník.

(4) Prohlídkami uvedenými v odstavci 1 písm. a) nesmí být sledován jiný účel než zajištění bezpečnosti chráněné osoby.

§ 10

Oprávnění při zajišťování bezpečnosti chráněného prostoru

Je-li důvodné podezření, že bude uskutečněn útok na život a zdraví chráněné osoby nebo na její majetek, je policista oprávněn v nezbytném rozsahu a na nezbytně nutnou dobu vymezit prostor, kde se chráněná osoba zdržuje nebo se bude zdržovat anebo kde se nachází její majetek, jako prostor chráněný (dále jen „chráněný prostor“). K vyznačení nebo ohraničení chráněného prostoru nebo jeho části je policista oprávněn použít technické prostředky. Při zajišťování bezpečnosti chráněného prostoru je policista oprávněn

- a) zjišťovat totožnost osoby, která do chráněného prostoru vstupuje nebo chráněný prostor opouští,
- b) zjišťovat důvod vstupu osoby do chráněného prostoru,
- c) provést prohlídku vnášených a vynášených věcí,
- d) zastavovat vjíždějící a vyjíždějící dopravní prostředky a provést jejich prohlídku,
- e) přesvědčit se, zda osoba, která vstupuje do chráněného prostoru, nemá u sebe zbraň, a pokud ji má, na dobu pobytu osoby v prostoru zbraň odebrat,
- f) zakázat vstup nebo pobyt v chráněném prostoru nebo jeho části.

§ 10a

Oprávnění k prověřování chráněné osoby

(1) Je-li dáno podezření, že chráněná osoba nedodržuje povinnosti uvedené v § 6, a nelze-li toto podezření prověřit jiným způsobem, je policie oprávněna v nezbytně nutném rozsahu získávat poznatky utajovaným způsobem pomocí technických nebo jiných prostředků; při tom je oprávněna pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, provádět odposlech a záznam telekomunikačního provozu a požadovat po osobě vykonávající telekomunikační činnost údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství nebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat.

(2) Pořizování zvukových, obrazových nebo jiných záznamů, provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a požadování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu je možné pouze s předchozím souhlasem předsedy senátu vrchního soudu příslušného podle sídla útvaru policie nebo vězeňské služby, která poskytuje zvláštní ochranu a pomoc. Proti rozhodnutí o povolení nebo zamítnutí žádosti není přípustný opravný prostředek.

§ 11

Oprávnění k zastírání činnosti policie

K zastírání činnosti policie při poskytování zvláštní ochrany a pomoci je policista oprávněn založit obchodní společnost, žádat o živnostenské oprávnění nebo žádat o povolení k podnikání na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů. Účelem činnosti však není podnikání.⁹⁾

§ 12

Policista je při poskytování zvláštní ochrany a pomoci oprávněn používat krycí doklady, konspirativní prostředky, zabezpečovací techniku a zvláštní finanční prostředky.

§ 13

Krycí doklady

(1) Krycím dokladem se pro účely tohoto zákona rozumí dokument sloužící k zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby nebo policisty, který poskytuje zvláštní ochranu a pomoc, nebo k jiným podobným účelům.

(2) Krycí doklad opatřuje nebo vydává policie nebo Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“) se souhlasem ministra. Krycím dokladem smí být i doklad chráněné osoby nebo osoby, jíž bylo poskytování zvláštní ochrany a pomoci ukončeno, udělí-li k tomu svůj souhlas.

(3) Krycím dokladem nesmí být průkaz poslance nebo senátora, člena vlády, guvernéra České národní banky, člena Nejvyššího kontrolního úřadu a soudce Ústavního soudu, služební průkaz soudce a státního zástupce a doklad jiné žijící nebo zemřelé osoby.

(4) Orgány veřejné správy provedou na žádost policie nebo ministerstva změny v informačních systémech a vydají krycí doklady; při tom postupují tak, aby nedošlo k vyzrazení činnosti policie nebo ministerstva.

(5) Ministerstvo vede evidenci krycích dokladů.

(6) Policie spravuje vydané krycí doklady chráněných osob i po ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci.

§ 14

Konspirativní prostředky

Konspirativním prostředkem se rozumí věc nebo prostor sloužící k zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby nebo policisty anebo činnosti policie při poskytování zvláštní ochrany a pomoci.

§ 15

Zabezpečovací technika

Zabezpečovací technikou se rozumí technické prostředky, zařízení a jejich soubory používané za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení života a zdraví chráněné osoby nebo k zabezpečení ochrany jejího majetku.

§ 16

Zvláštní finanční prostředky

(1) Zvláštními finančními prostředky se rozumí vyčleněné finanční prostředky, které jsou používány k úhradě některých výdajů v souvislosti s poskytováním zvláštní ochrany a pomoci. Na nakládání se zvláštními finančními prostředky se nevztahují právní předpisy upravující hospodaření s peněžními prostředky státu.

(2) Policista nakládající se zvláštními finančními prostředky je povinen s nimi nakládat hospodárně a řádně v souladu s účelem, na který byly poskytnuty.

(3) Pravidla pro nakládání se zvláštními finančními prostředky stanoví na návrh policejního prezidenta ministr.

§ 17

Jiná oprávnění

(1) Jestliže je to pro poskytování zvláštní ochrany a pomoci nezbytné, je policie oprávněna

- a) zastupovat chráněnou osobu v rozsahu jejího pověření,
- b) poskytnout chráněné osobě finanční prostředky.

(2) Jsou-li pro to závažné důvody, je policie se souhlasem ministra a chráněné osoby oprávněna i po ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci umožnit této osobě zastírat její skutečnou totožnost, využívat vytvořenou legendu a krycí doklady nebo jí poskytnout jinou podobnou pomoc.

(3) V případech hodných zvláštního zřetele může policie se souhlasem ministra umožnit chráněné osobě nebo osobě, již bylo poskytování zvláštní ochrany a pomoci ukončeno, použití dříve vydaných krycích dokladů nebo dokladů skutečné totožnosti.

§ 18

Policista a příslušník vězeňské služby jsou povinni při využívání oprávnění uvedených v tomto zákoně dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného tímto zákonem.

§ 19

Náhrada škody

(1) Stát odpovídá za škody způsobené policií nebo policistou v souvislosti s poskytováním zvláštní ochrany a pomoci podle tohoto zákona.

(2) Náhradu škody poskytuje ministerstvo.

Společná ustanovení

§ 21

Mezinárodní spolupráce

(1) V rámci mezinárodní spolupráce se utajované informace do zahraničí poskytují bez souhlasu příslušného státního orgánu.¹⁰⁾

(2) Je-li to třeba k plnění úkolů policie podle tohoto zákona, lze na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, nebo, není-li taková smlouva uzavřena, se souhlasem policejního prezidenta a se souhlasem příslušného orgánu cizího státu využít k plnění těchto úkolů příslušníka zahraničního bezpečnostního sboru. Příslušník zahraničního bezpečnostního sboru přitom má práva a povinnosti policisty podle tohoto zákona.

(3) Při provádění úkonů podle odstavce 2 řídí činnost příslušníka zahraničního bezpečnostního sboru služební funkcionář stanovený policejním prezidentem.

(4) Policie je s předchozím souhlasem chráněné osoby oprávněna požádat orgán cizího státu o pomoc při poskytování zvláštní ochrany a pomoci.

§ 21a

Poskytnutí zvláštní ochrany a pomoci na žádost

(1) Policie může po předchozím souhlasu ministra poskytnout zvláštní ochranu a pomoc podle tohoto zákona jiné než ohrožené osobě na žádost orgánu cizího státu nebo soudního orgánu. Podmínkou poskytnutí této zvláštní ochrany a pomoci je předchozí souhlas takové osoby se způsobem a podmínkami poskytování zvláštní ochrany a pomoci včetně zpracovávání a využívání jejích osobních údajů.

(2) Policie poskytování zvláštní ochrany a pomoci podle odstavce 1 ukončí

- a) na žádost orgánu cizího státu nebo soudního orgánu, nebo
- b) po předchozím oznámení orgánu cizího státu nebo soudnímu orgánu.

§ 22

Náklady

Náklady na poskytování zvláštní ochrany a pomoci nese stát.

ČÁST ŠESTÁ Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2001.

Klaus v. r.

Havel v. r.

Zeman v. r.

¹⁾ Například § 50 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 55 odst. 2 a § 209 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ § 116 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

³⁾ § 115 občanského zákoníku.

⁴⁾ § 5 odst. 1 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁾ § 9 občanského zákoníku.

⁷⁾ § 30 občanského zákoníku.

⁸⁾ § 37 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁾ § 2 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

¹⁰⁾ § 74 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

¹¹⁾ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.